

БЪЛГАРСКИ ВЕСТИ

BOLGÁR HÍREK 06 · 2021

ВЕСТНИК НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

WWW.BOLGAROK.HU

A MAGYARORSZÁGI BOLGÁROK KÉTNYELVŰ HAVILAPJA

© Тамаш Баргаш: Прувечер • Bárdos Tamás: Estefelé

Довиждане, училище! Ваканция, здравей! • Viszlát, iskola! Helló, vakáció!

Сегалището на ДБУ е вече с обновена фасада • Megújult az MBE székház homlokzata

Едно по-различно сбогуване • Egy különleges búcsú

ДОВИЖДАНЕ, УЧИЛИЩЕ! ВАКАНЦИЯ, ЗДРАВЕЙ!

Колкото и да е странна една учебна година, рано или късно идва и нейният край. И макар и за малко, всички учители и ученици бяхме отново заедно на тържеството за закриване на учебната година. Липсваха ни родителите, чиято помощ в тази трудна година беше неocenима! Искрено сме им признателни, че подкрепяха децата във всеки един момент и позволиха гомовете им да се превърнат в класна стая!

Тържеството започна с музикални поздравии. Децата от подготвителен и от първи клас ни заредиха с много емоции и добро настроение с изразителните си изпълнения.

Имахме подготвена изненада-концерт и от нашите приятели от Малко театро – актрисата Габи Хаджикостова и нейните музиканти.

Споделихме резултатите от конкурса „Аз съм българче“ 2020, където училището ни отново се представи блестящо. Ще спомена само имената на учениците, получили първи награди: Милен Бокрош, Моника Димитрова Христова, Зорка Киш, Георги Иванов Стефанов, Лили Ана Пап, Ника София Пап, Ангелика Луна, Мира Луна, Валерия Будаи, Габор Барки, Бендегуз Агарди, Виктория Николет Катона,

Петър Чавдаров Костадинов, Александра Сираков, Лена Барта. Имаме още много втори, трети, поощрителни и специални награди.

За жалост, не можахме да пътуваме до Одеса, заради пандемията, затова заключителната част на фестивала се проведе онлайн.

Тази година също изпратихме много съчинения, рисунки и изпълнения и се надяваме да можем да осъществим пътуването до Атина през ноември с победителите в различните конкурси.

Грамотите си получиха участниците в конкурса „Аз чета“. Специалната им награда беше посещение в унгарския парламент, осъществена със съдействието на г-н Симеон Варга – български застъпник на в унгарския парламент.

Наградите си получиха победителите в националните конкурси на малцинствата в Унгария за 7-8 клас.

› Български език и литература:

1. Анна Теодора Которова
2. Даниел Негайков
3. Марко Негайков

› Нарокознание:

1. Анна Теодора Которова
2. Никола Мусев
3. Ленард Руза

Обявихме резултатите от конкурсите за рисунка и литературни творби на Агенцията на българите в чужбина. От нашето училище с голямата

конкуренция успяха да се справят Георги Стефанов, който спечели първо място за рисунка, и Гитта Барта, която получи поощрителна награда. Георги и Гитта ще имат възможност да получат лично наградите си в България в началото на месец юли.

Българското училище за роден език бе отличено от Агенцията с две грамоти за отлична подготовка на учениците.

Тук е мястото да споменем и успехите на нашите най-големи ученици. Тази година успешна матура по български език и литература положиха: Александра Сираков, Никола Дончев, Иван Цанков, Алтай Абдурахимов, Гергей Денеш и Петър Варга. През декември Теодор Николов, Георги Паспалев и Александра Сираков положиха изпит по български език по системата ЕСЛ/С1 с изключително високи резултати. Уверени сме и в успеха на Никола Дончев, който се яви на същия изпит в началото на юни.

В края на тържеството всички деца получиха свидетелствата си за успешно завършен клас и малък подарък – книга и лакомства, осигурени от Българското самоуправление и Българското училище за роден език.

Разделяме се до септември с пожелания за едно прекрасно лято, изпълнено с много положителни емоции и срещи България.

Довиждане, училище! Ваканция, здравей!

ВАНЯ КОТОРОВА
ПРЕПОДАВАТЕЛ

В БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ ЗА РОДЕН ЕЗИК

VISZLÁT, ISKOLA! HELLÓ, VAKÁCIÓ!

Akármilyen furcsa is egy tanév, előbb-utóbb eljön a vége. S ha rövid időre is, tanárok és diákok mindnyájan újból együtt lehettünk a tanévzáró ünnepségen. Hiányoztak nekünk a szülők, akiknek segítségével ebben a nehéz évben felbecsülhetetlen volt! Őszintén hálásak vagyunk nekik, amiért minden pillanatban támogatták a gyerekeket, s engedték, hogy otthonuk osztályteremmé váljon!

Az ünnepség zenés köszöntőkkel kezdődött. Az előkészítő és első osztályos diákok kifejező előadásai sok érzelmmel és jó hangulattal töltötték el minket.

Malko Teatrós barátaink, Hadzsikosztova Gabi és zenészei meglepetéskoncerttel kedveskedtek nekünk.

Közzétettük a 2020-as *Bolgár Gyerek Vagyok* pályázat eredményeit, melyen iskolánk ismét ragyogóan szerepelt. Csak az első díjban részesült tanulók nevét említem: Bokros Milen, Dimitrova Mónika Hrisztova, Kis Zorka, Sztefanov Georgi Ivanov, Pap Lili Anna, Pap Nika Szófia, Lupa Angelika, Lupa Mira, Budai Valéria, Barki Gábor, Agárdi Bendegúz, Katona Viktória Nikolett, Kosztadinov Petar Csavdarov, Szirakov Alexandra, Barta Léna. Rajtuk kívül még számos második, harmadik, ösztönző és különdíjasunk is van.

A járvány miatt sajnos nem juthattunk

el Odesszába, így a fesztivál záró rendezvényére online került sor.

Idén is számos fogalmazást, rajzot és előadást küldtünk be, s reméljük, novemberben megvalósul majd az athéni út a különböző versenyek győzteseivel.

Oklevelet vehettek át az *En Olvasok* pályázat résztvevői. Különleges jutalmuk a magyar Országgyűlésben tett látogatás volt, mely Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló közreműködésével valósult meg.

Díjat kaptak a 7-8. osztályosok számára rendezett magyarországi országos nemzetiségi versenyek győztesei is.

› Bolgár nyelv és irodalom:

1. Kotorova Anna Theodora
2. Nedjalkov Dániel
3. Nedjalkov Marko

› Országismeret:

1. Kotorova Anna Theodora
2. Muszev Nikola
3. Ruga Lénárd

Kihirdettük a Határon Túli Bolgárok Hivatala által meghirdetett rajz- és irodalmi pályázat eredményeit. Iskolánkól sikeresen birkózott meg a hatalmas konkurenciával Sztefanov Georgi, aki a rajzpályázaton első díjat nyert, valamint Barta Gitta, aki ösztönző díjban részesült. Georgi és Gitta július elején Bulgáriában személyesen veheti majd át a díját.

A Hivatal a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolát két oklevéllel tüntette ki a tanulók kiváló felkészítéséért.

Itt van a helye, hogy megemlítsük legidősebb diákjaink sikereit is. Idén bolgár

nyelv és irodalomból érettségi vizsgát tett: Szirakov Alexandra, Doncsev Nikola, Cankov Iván, Abdurahimov Altaj, Dénes Gergely és Várady Péter. Decemberben Nikolov Teodor, Paszpalev Georgi és Szirakov Alexandra kiváló eredménnyel C1 szintű ECL rendszerű nyelvvizsgát szereztek bolgár nyelvből. Biztosak vagyunk Doncsev Nikola sikerében is, aki június elején tett ugyanilyen vizsgát.

Az ünnepség végén minden gyerek megkapta a sikeresen elvégzett osztályról szóló bizonyítványt és egy kis ajándékot a Bolgár Önkormányzattól és a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolától – könyvet és nyalánkságokat.

Szeptemberig elválnak egymástól, gyönyörű, sok pozitív érzéssel és Bulgáriával való találkozással teli nyarat kívánva.

Viszlát, iskola! Helló, vakáció!

KOTOROVA VANJA

A BOLGÁR NYELVOKTATÓ NEMZETISÉGI ISKOLA

TANÁRA

ЕДНО УЧИЛИЩЕ – МНОГО ВЪЗМОЖНОСТИ

Езикът като универсално явление на човешката цивилизация може да бъде разгледан от безброй аспекти – като средство за комуникация (това е и най-важната му функция), като художествена словесност (литературата в тесен смисъл), като назоваване с думи на научно знание, като конвенционална кодова система в езиковедството или пък просто като белег за национална принадлежност, дори в глобалния свят. С други думи, както и да го разглеждаме, езикът представлява една външна, осезаема и трайна изява на мисълта, инструмент, с който си служим през целия си живот и който Вазов много уместно нарича: „сечиво благородно“.

Разглеждайки националните общности в чужбина, трябва да отбележим, че съхраняването на езика е съхраняване на националната идентичност. Той е най-силната, но и най-крехка връзка с историческите корени на много поколения българи, живеещи зад граница. Затова е толкова важно съществуването на българско училище, чиято първостепенна функция е запазването и разпространението на българския език и култура. Традиционните представи за значението и ролята на това училище обаче, подлежат на известно осъвременяване. В днешния динамичен свят, в който всичко се измерва, не е достатъчно децата просто да изучават езика, да общуват на него и да обичат България. Все повече се налага използването на измерителни системи за знанията, каквито са матурите и изпитите за сертификат.

Зрелостен изпит по български език могат да положат само учениците, които са завършили 12. клас на Българското училище, като оценката по български език може да се вписва всяка година и в свидетелството от унгарското училище. Цялостният дванайсетгодишен курс на обучение е ориентиран към подготовката на учениците за успешно представяне на зрелостния изпит, а в горните класове особено се акцентира върху формирането на конкретни компетенции и практически умения за решаването на задачите от отделните елементи на матурата: четене с разбиране, граматика, слушане с разбиране, съставяне на писмен текст, на устен текст и способност за аргументация в диспут. Учениците, които овладяват тези компетенции с по-бързи темпове, в десети клас могат да изгържат приравнителни изпити за 11. и 12. клас и така да се явят на предварителна матура.

Вече, през годините, имаме дълъг списък от ученици, изгържали с отличен средна или висша степен по български език.

През тази учебна година успешно представилите се на предварителна матура са за средна степен - Петър Варади и за висша степен - Александра Сираков, Алтай Абдурахимов, Гергей Денеш, Иван Цанков и Никола Дончев. Всички те са стари възпитаници на училището, които посещаваха редовно занятията и въпреки трудностите - умората след делниците в унгарското училище, разстоянията, часовете, откраднати от времето за почивка и игра - вложиха в начинанието много усилия, постоянство, търпение и амбиция, за които бяха възнаградени.

По друг начин стои въпросът с изпитите за сертифициране на знанията по съвременни езици. На тях може да се яви всеки кандидат, който владее езика в някаква степен, без значение къде и колко години го е изучавал. От 2019 година Българското училище за роден език в Будапеща функционира като изпитен център на Европейския консорциум ЕСЛ. Равностойността е една от основните характерни черти на ЕСЛ изпитите. Тя се гарантира чрез уеднаквяване на принципите, върху които се базират учебните материали и изпитните тестове за всеки от езиците. Нивата на изпитната система ЕСЛ отговарят на Общата европейската езикова рамка и са следните (Източник: <https://ecl.hu>):

НИВО А2: След успешно постигане на ниво А2 кандидатът е добър турист, може да общува във всекидневни ситуации, изискващи прост и директен обмен на информация.

НИВО В1: След постигане на ниво В1 кандидатът започва да разбира вестници и радио новини, телевизионни програми, дори може да ходи на кино или театър.

НИВО В2: След постигане на ниво В2 може да започне да учи в средните

училища, в коледжите и университетите в страната на целевия език. Научил е структурата на езика и разбира неговата логика. Започва да разбира това, което хората говорят на улицата. Започва да се чувства комфортно в целевия език и в страната на целевия език.

НИВО С1: Когато постигне ниво С1, той се превръща в равностоен партньор на носители на целевия език. Може да пише, да чете и да говори като тях. Това е култура без затруднения.

Елементите на писмения изпит за придобиване на сертификат са: четене с разбиране, съставяне на писмен текст, слушане с разбиране. Тук, за разлика от матурата, липсва граматическа задача. Устният изпит пък се състои от три части: представяне (то не се оценява), диалог по формата на свободна обмяна на идеи и монолог по дадена тема, въз основа на визуален стимул. Оценяват се граматическата правилност (морфология и синтаксис), произношението, интонацията, свободата на изказа, речниковият запас, стилът (прагматични и социолингвистични аспекти) и комуникативната ефективност на кандидатите.

В Българското училище за роден език, паралелно с подготовката за зрелостен изпит на учениците в горните класове, протича и обучение за езиковия изпит, тъй като интересът към него непрестанно расте през последните години. Сертификатът ЕЦЛ се признава в цяла Европа и носи допълнителни точки при кандидатстване в унгарски и чужди университети. Важно е да се знае, че има две изпитни сесии - една през декември и една през юни, но тъй като въпросният сертификат подлежи на легализация, учениците трябва да се явят през декември, за да успеят в срок да получат документ за еквивалентност, който да им послужи при кандидатстване в университет същата учебна година. Отлично представили се на езиковия

изпит ЕЦЛ за висша степен С1 през учебната 2020-2021 година са нашите дългогодишни ученици Иван Цанков, Александра Сираков, Георги Паспалев и Теодор Николов, които се явиха на декемврийската сесия, а за явилите се на юнската сесия Никола Дончев и вече завършилата Лаура Велчев към сегашния момент все още нямаме резултати. Освен нашите настоящи и бивши ученици, изпита гържаха един докторант и двама унгарски студенти, което пак е потвърждение за осъвременяването на ролята на българското училище и за значението му като ориентир и възможност за хора, принадлежащи към местната етническа и културна общност.

Не на последно място, трябва да отбележим и възможностите, които съществуват извън образователния процес - ежегодна учебна екскурзия до България за заслужилите ученици, участие на наградените в заключителната част на фестивала „Аз съм българче“, която се провежда всяка година в различен европейски град, посещение на Унгарския парламент за победителите в конкурса „Аз чета“, участие в европейски проекти с много пътувания и срещи с деца от българската диаспора, множество интерактивни театрални представления за различни възрасти и вкусове, срещи с изтъкнати писатели и интелектуалци от България и Унгария и още много други интересни награди и възможности.

В заключение, трябва да се отбележи, че Българското училище като една стара институция умело съчетава традиционализма на своя стогодишен опит с многообразието и многопосочното движение на нашата съвременност, приспособявайки се към нея.

МАРИЯ СТОИЛОВА
ПРЕПОДАВАТЕЛ В БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ
ЗА РОДЕН ЕЗИК

EGY ISKOLA – SZÁMOS LEHETŐSÉG

A nyelvet mint az emberi civilizáció univerzális jelenségét számtalan szempontból vizsgálhatjuk – mint kommunikációs eszközt (ez egyben a legfontosabb funkciója), mint szóbeli művészetet (szűkebb értelemben ez az irodalom), mint a tudományos ismeretek szavakkal való megnevezését, mint konvencionális kódrendszert a nyelvtudományban, vagy éppen pusztán mint a nemzeti hovatartozás jelét, még globális világunkban is. Más szavakkal, akárhogy is szemléljük, a nyelv a gondolat egy külső, érzékelhető és tartós kifejtése, eszköz, melyet egész életünk során használunk, s melyet Vazov igen találóan „nemes szerszám-nak” nevezett.

A külföldön élő nemzeti közösségeket vizsgálva meg kell jegyeznünk, hogy a nyelv megőrzése egyben a nemzeti identitás megőrzése is. A nyelv a határon túli bolgárok nemzedékei számára a legerősebb, de egyben legtörékenyebb kapcsolatot jelenti a történelmi gyökerekkel. Ezért fontos, hogy létezzen bolgár iskola, melynek elsődleges funkciója a bolgár nyelv és kultúra megőrzése és terjesztése. A tudásról és az iskola szerepéről alkotott hagyományos felfogás azonban bizonyos fokú korszerűsítésre szorul. Mai dinamikus világunkban, ahol mindent mérnek, nem elég, ha a gyerekek csupán megtanulják a nyelvet, kommunikálnak rajta és szeretik Bulgáriát. Egyre nagyobb szükség van olyan tudást mérő eszközök használatára, mint az érettségi vagy a nyelvvizsga.

Érettségi vizsgát bolgár nyelvből csak azok a diákok tehetnek, akik elvégezték a

Bolgár Iskola 12. osztályát; a bolgár nyelvből kapott osztályzat minden évben elfogadtatható a magyar iskolában is. A teljes tizenkét évfolyamos képzés a diákok sikeres érettségire való felkészítésére irányul, a felső évfolyamokban pedig külön hangsúlyt helyezünk azon konkrét kompetenciák és gyakorlati készségek kialakítására, amelyek az érettségi különböző elemeit alkotó feladatok megoldásához szükségesek: olvasott szöveg értése, nyelvtan, hallott szöveg értése, írásbeli és szóbeli fogalmazás, érvelési és vitakészség. Azok a tanulók, akik gyorsabban elsajátítják ezeket a készségeket, 10. osztályban különbözeti vizsgát tehetnek a 11. és 12. osztály anyagából, s ily módon előrehozott érettségire van lehetőségük.

Az évek során immár hosszúra nyúlt azon diákjaink listája, akik kiváló osztályzattal tettek közép- vagy emelt szintű érettségit bolgár nyelvből.

Ebben a tanévben sikeres előrehozott érettségit tett középszinten Várady Péter, emelt szinten Szirakov Alexandra, Abdurahimov Altaj, Dénes Gergely, Cankov Iván és Doncsev Nikola. Mindnyájan iskolánk régi diákjai, akik rendszeresen látogatták a foglalkozásokat, s a nehézségek – a magyar iskolában töltött nap utáni fáradtság, a távolság, a pihenéstől és játéktól elvont idő – ellenére komoly energiát, kitartást, türelmet és ambíciót fektettek a dologba, amiért elnyerték jutalmukat.

Más a helyzet a modern nyelvekből tett államilag elismert nyelvvizsgákkal. Ezekben mindenki részt vehet, aki egy bizonyos szintű nyelvtudással rendelkezik, függetlenül attól, mennyi ideig tanulta az adott nyelvet. 2019 óta az iskola ECL vizsgaközpontként funkcionál. Az ECL vizsgák egyik alapvető jellemzője az egyenértékűség. Ezt azon elvek egységesítése garantálja, amelyeken a tananyagok és a vizsgatesztek alapulnak minden nyelv esetében. Az ECL rendszer szintjei megfelelnek a Közös Európai Nyelvi Referenciakeretnek (forrás: <https://ecl.hu>):

A2 szint: az A2 szint sikeres elérése után a vizsgázó megállja a helyét turisztaként, képes mindennapi, egyszerű és közvetlen információcserét megkövetelő helyzetekben kommunikálni.

B1 szint: a B1 szint elérése után a vizsgázó kezdi megérteni az újságokat, rádiós híreket, tévéműsorokat, sőt a mozit vagy színházat is képes élvezni.

B2 szint: a B2 szint elérése után tanulmányokat kezdhet a cél nyelv országának középiskoláiban, főiskoláin és egyetemein. Megismerte a nyelv szerkezetét és érti annak logikáját. Kezdi érteni azt, amit az emberek az utcán beszélnek. Kezdi

komfortosan érezni magát a cél nyelvben és annak országában.

C1 szint: ha eléri a C1 szintet, a cél nyelv anyanyelvű beszélőinek egyenrangú partnerévé válik. Képes úgy írni, olvasni és beszélni, ahogy ők. Ez a nehézségek nélküli kultúra szintje.

Az államilag elismert nyelvvizsga írásbeli részének elemei: olvasott szöveg értése, fogalmazás, hallott szöveg értése. Az érettségivel ellentétben itt nincs nyelvtani teszt. A szóbeli vizsga három részből áll: bemutatkozás (ez nem kerül értékelésre), irányított beszélgetés és egy adott téma kifejtése vizuális stimulus alapján. Értékelik a vizsgázó nyelvhelyességét (morfológiát és szintaxist), kiejtését, hangsúlyát, beszédje folyamatosságát, szókincsét, stílusát (pragmatikai és szociolingvisztikai szempontok alapján) és kommunikációs hatékonyságát.

A Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolában az érettségire való felkészítéssel párhuzamosan a felsőbb osztályokban nyelvvizsga-felkészítés is folyik, mivel az iránta mutatott érdeklődés évek óta folyamatosan növekszik. Az ECL nyelvvizsgát egész Európában elismerik, és többletpontokat jelent a magyar és külföldi egyetemekre való jelentkezésnél. Fontos tudni, hogy két vizsgaidőszak van – decemberben, illetve júniusban, de mivel a szóban forgó bizonyítványt honosítani kell, a diákoknak decemberben kell vizsgáznuk, hogy időben megkaphassák, s még ugyanabban a tanévben az egyetemre való jelentkezéskor beadhassák az egyenértékűséget igazoló dokumentumot.

A 2020-21-es tanévben a C1 szintű (felsőfokú) ECL nyelvvizsgán kiválóan szerepeltek régi tanítványaink, Cankov Iván, Szirakov Alexandra, Paszpalev Georgi és

Nikolov Teodor, akik a decemberi vizsgaidőszakban tették le azt, míg a júniusi vizsgázók, Doncsev Nikola és az iskolánkban már korábban végzett Velcsev Laura eredményei egyelőre nem ismertek. Jelenlegi és volt tanítványaink mellett vizsgát tett még egy doktorandusz és két magyar egyetemi hallgató, ami ismét csak kihangsúlyozza a Bolgár Iskola szerepének korszerűsödését, valamint jelentőségét mint tájékozási pont és lehetőség azok számára, akik nem tartoznak a helyi etnikai és kulturális közösséghez.

Nem utolsósorban meg kell említenünk az oktatási folyamaton kívüli lehetőségeket is – az éves bulgáriai tanulmányi kirándulást az arra érdemes diákoknak, a díjazottak részvételét a *Bolgár Gyerek Vagyok Fesztivál* zárórendezvényén, melyre minden évben más európai városban kerül sor, az „Én olvasok” verseny győzteseinek a magyar Országgyűlésben tett látogatását, a sok utazással és a bolgár diaszpórából származó gyermekekkel való találkozással járó európai projekteket, a számos interaktív színelőadást minden korosztály és ízlés számára, a találkozókat jeles bolgár és magyar írókkal és értelmiségiekkel és a számtalan egyéb érdekes díjat és alkalmat is.

Végezetül meg kell jegyeznünk, hogy a Bolgár Iskola régi intézményként ügyesen egyezteteti össze százéves tapasztalaton nyugvó tradicionalizmusát napjaink változatosságával és sokirányú mozgásával, alkalmazkodva az új időkhoz.

SZTOILOVA MARIJA
A BOLGÁR NYELVOKTATÓ
NEMZETISÉGI ISKOLA TANÁRA

„ТОЗ КОЙТО ПАДНЕ В БОЙ ЗА СВОБОДА, ТОЙ НЕ УМИРА...”

На 2 юни поднесохме цветя и венци пред паметника на Христо Ботев в двора на Българския културен дом. Камбаната на църквата заби точно в 12 часа българско време. Отгадохме почит на загиналите за свободата на България с едноминутно мълчание. Цветя поднесоха представители на българската общност в Унгария, архимандрит Атанасий, ученици и учители от Българското училище за роден език.

„HARCBAN KI ELHULL ÉRTED, SZABADSÁG, NEM HAL MEG, ÉL AZ...”

Június 2-án virágokat és koszorút helyeztünk el Hriszto Botev emlékművénél a Bolgár Művelődési Ház udvarán. Bolgár idő szerint pontosan 12 órakor megszólalt a templom harangja. Egyperces néma csenddel fejeztük ki tiszteletünket a Bulgária szabadságáért elesettek iránt. Virágot helyeztek el a magyarországi bolgár közösség képviselői, Atanaszij archimandrita, valamint a Bolgár Nyelvközpont Nemzetiségi Iskola tanárai és diákjai.

МОЯТА МОЛИТВА

„Благословен бог наш...”

О, мой боже, прави боже!
Не ти, що си в небесата,
а ти, що си в мене, боже -
мен в сърцето и в душата...

Не ти, комуто се кланят
калуџери и попове
и комуто свеци палят
православните скотове;

не ти, който си направил
от кал мъжът и жената,
а човекът си оставил
роб да бъде на земята;

не ти, който си помазал
царе, папи, патриарси,
а в неволя си зарязал
моите братя сиромаси;

не ти, който учиш робът
да търпи и да се моли
и храниш го гордо гробът
само със надежди голи;

не ти, боже на лъжците,
на безчестните тиранци,
не ти, идол на глупците,
на човешките душмани!

А ти, боже, на разумът,
защитниче на робите,
на когото щат празнуват
генят скоро народите!

Вдъхни секому, о, боже!
любов жива за свобода -
да се бори кой как може
с душманите на народа.

Подкрепи и мен ръката,
та кога въстане робът,
в реговете на борбата
да си найда и аз гробът!

Не оставяй да изстине
буйно сърце на чужбина,
и гласът ми да премине
тихо като през пустиня!

ХРИСТО БОТЕВ

СЕДАЛИЩЕТО НА ДБУ Е ВЕЧЕ С ОБНОВЕНА ФАСАДА

Приключи обновяването на фасадата на сградата на Дружеството на българите в Унгария. Входът на сградата на улица „Фехер Холо“ №6 (бившият хотел „Рила“) дълго време беше в критично състояние, тъй като декоративните плочи бяха поели много влага и непрекъснато падаха, представлявайки сериозна опасност за минавачите. Със санитарното на фасадата и с укрепването на первазите опасността беше премахната. За по-голяма ефективност беше направена топлоизолация на източната, западната и на задната северна стена, както и външно боядисване на сградата.

Седалището на ДБУ в момента е ключова сграда за нашата общност. На територията на предишния хотел „Рила“ в момента се помещават Българското републиканско самоуправление, Българският културен, документален и информационен център, Българският изследователски център и Българското училище за роден език.

Стойността на ремонта беше 30 милиона форинта. Главният отдел за националностите към кабинета на министър-председателя подпомогна инвестицията с 22 500 000 форинта, останалата сума беше осигурена от Дружеството на българите в Унгария.

Скоро започва смяната на парния котел и обновяване на отоплителната система в цялата сграда, което ще доведе до по-ефективно и по-икономично бъдещо стопанисване.

MEGÚJULT AZ MBE SZÉKHÁZ HOMLOKZATA

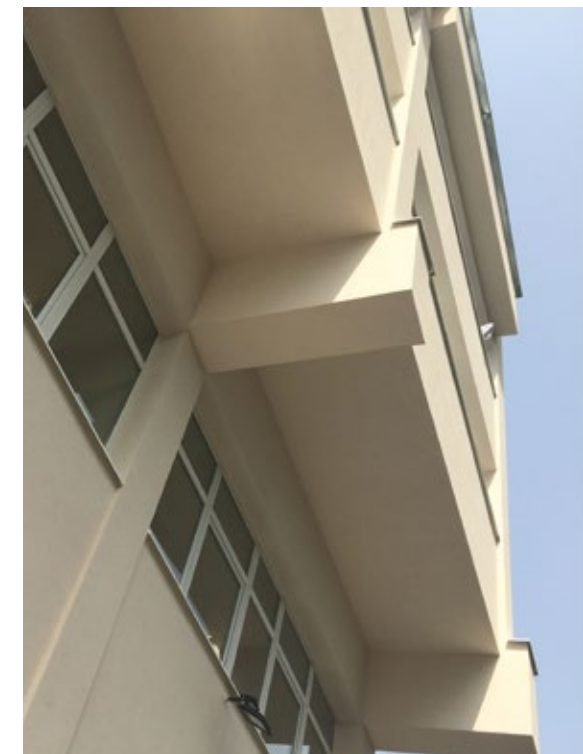
Lezárult a Magyarországi Bolgárok Egyesülete székházának homlokzati felújítása. Az épület Fehér holló utca 6. szám (korábbi Rila Hotel) felőli bejárata sokáig életveszélyes volt, mivel a homlokzati burkolatot alkotó kőlapok folyamatosan beáztak és lepotyogtak, komoly veszélyt jelentve a járókelőkre. A homlokzat javításával és a párkányok új bádogozásával elhárult a veszély, a fenntartható működés jegyében pedig az épület homlokzati (keleti, nyugati és hátsó északi) szigetelése és színezése is megtörtént.

A székház jelenleg is kulcsfontosságú színtere közösségünknek. Az egykori Rila hotel helyén működik a Bolgár Országos Önkormányzat, a Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Információs Központ, a Bolgár Kutatóintézet és a Bolgár Nyelvközpont Nemzetiségi Iskola is.

A felújítás 30 millió forint értékben valósult meg. A Miniszterelnökség Nemzetiségi Főosztálya 22.500.000 Ft-tal

támogatta a beruházást, a fennmaradó összeget az Egyesület saját forrásból biztosította.

Hamarosan kezdetét veszi a kazán cseréje, illetve a fűtés korszerűsítése az egész épületben, hogy hosszú távon is fenntartható és gazdaságos legyen a székház üzemeltetése.

НА 30 МАЙ НИ НАПУСНА Д-Р СТЕФАН СТОЙЧЕВ

Д-р Стойчев работи през целия си живот като лекар и е един от най-утвърдените в професията си уролози в Унгария.

За 57 години е направил над 10 000 операции.

Интересите му надхвърлят призванието на лекарската професия. Като истински останал от миналото полихистор той има широки познания в най-различни сфери на културата. След пенсионирането си превежда романа на българския писател Анжел Вагенщайн „Петокнижие“, който неотдавна излезе на унгарски език.

БАЩА НИ, Д-Р СТЕФАН ДИМИТРОВ СТОЙЧЕВ

Роген е на 30 март 1939 година в България, в град Трявна, в сърцето на „тъмния“ Балкан (както той обичаше да казва, но само за да ни напомни, че този Балкан изобщо не е тъмен, за какъвто го мислят, и че въпреки трудностите, бедността и всекидневните битки за оцеляване – или точно затова, там живеят интелигентни и талантливи хора с дълбоки чувства). Израства, заобиколен с грижи и обич, но войната и последвалите години нанасят тежки удари върху семейството му. Малката работилница и магазинът стават гържавна собственост, баща му е изпратен в затвора и той самият, съвсем млад, още ученик, разбира какво значи някой да бъде обявен за враг на комунистическия режим.

През 1956 година, когато завършва средното си образование, кандидатства в Софийския икономически университет, където без да го извикат на изпит, отхвърлят молбата му заради статута на семейството. Един роднина разбира, че всички социалистически страни, за да заздравят приятелските си отношения, дават възможност на младежи от останалите социалистически страни да следват в университетите им, ако някой гарантира за тях. Братовчедка на майка му живее по това време в Будапеща със съпруга си, който е преводач. Те гарантират за него. Така младежът, на 17 и половина години, на 30 септември 1956 година пристига в Будапеща с влак, с два куфара и без да знае нито една унгарска дума. При това няма никаква представа, че само след месец ще да избухне революция и по улиците ще пукат оръжия.

През 1957 година започва да учи в Медицинския университет, където още на първата лекция съзира майка ни и се влюбва до уши в нея. Още през първите години изпъкват неговите умения, свързани с хирургичните манипулации, така решава да стане хирург. Майка ни му помага много в учението, така през 1963 година двамата завършват университета – тя със Summa Cum Laude (специално отличие), а баща ни с много добър резултат. Междуременно през лятото на 1962 година те се венчават в тесен семеен кръг.

През 1963 година, като стажант, иска да постъпи в хирургичното отделение на болницата във Веспрем, където ръководител е извест-

ният му сънародник гр. Иван Пенков. Скоро след специализацията му, в болницата във Веспрем се оформя самостоятелно урологично отделение и след няколко месеца баща ни е назначен в това отделение, където работи през целия си живот.

Проблемите (макар че понякога са много) никога не отнеха желанието му за работа, не го озорчиха. Никога не се предаде. Всеки ден тръгваше на работа с нови сили, да води нови битки с болестите. Не можеше да спре да лекува. Наскоро каза, че животът му има смисъл, само докато някой има нужда от него и може да бъде полезен. В болницата – всички, в града и областта – също много хора го познаваха и уважаваха, разчитаха на него и му бяха благодарни. Ние отпразнахме с това, че когато чуе името ни, всички се усмихваха, бяха дружелюбни и готови да ни помогнат. Може да се каже, че е лесно така да започнеш живота си, затова се гордеем с него, благодарни сме му и се стараем да пазим това име с гордост.

Понякога, след малък неуспех, обичаше да се шегува: „Нищо, дори и в ада ще има някой познат, който да съм лекувал“. Ние не мислим, че е попаднал в ада. Желаяме му там, в небеса, да се срещне с такива хубави хора, какъвто беше той.

Господ да му даде спокойствие и мир!

MÁJUS 30-ÁN ITT HAGYOTT MINKET DR. SZTOJCSEV SZTEFÁN

Dr. Sztojcssev egész életében orvosként dolgozott, s az egyik legnagyobb urológiai szaktekintély volt Magyarországon. 57 esztendő során több mint 10 000 műtétet végzett. Érdeklődési köre túlterjedt orvosi hivatásán. Valódi régimódi polihisztorként széleskörű műveltséggel rendelkezett a kultúra legkülönbözőbb területein. Nyugdíjba vonulása után lefordította Angel Wagenstein bolgár író *Izsák öt könyve* című regényét, mely nemsokára megjelenik magyar nyelven.

APÁNK, DR. SZTOJCSEV DIMITROV SZTEFÁN

1939. március 30-án született Bulgáriában, a „sötét“ Balkán közepén (ahogy Ő mondta, de csak azért mondta így, hogy emlékeztessen rá bennünket, hogy az a Balkán nem is olyan sötét, mint amilyenek sokan tartják, és a sok nehézség, szegénység és küzdelem ellenére (vagy éppen azért) nagyon is mély érzésű, okosan gondolkodó és tehetséges emberek is élnek ott) Trjavnában. Nagy szeretetben nevelkedett,

de a háború és az utána következő évek súlyos csapásokkal keserítették meg a család életét. Kis műhelyüket és üzletüket államosították, az Apját börtönbe zárták és fiatalon, iskolás éveiben kellett megtapasztania, hogy milyen is volt az, ha valakit a kommunista rendszer ellenségének neveztek.

Az érettségi után 1956-ban felvételizett a Szófiai Műszaki Egyetemre, ahol jelentkezését meghallgatás nélkül, családja „egyéb” besorolása miatt elutasították. Egy rokon megtudta, hogy a szocialista országok, barátságukat erősítendő, lehetőséget biztosítanak egyetemeiken, hogy a többi szocialista ország fiataljai ott tanulhassanak, ha valaki kezességet vállal értük. Édesanyja egyik unokatestvére Budapesten élt férjével, aki tolmácsként, fordítóként tevékenykedett és kezességet vállaltak érte. A 17 és fél éves fiatalember, 1956. szeptember 30-án megérkezett vonattal Budapestre, két bőrönddel és egy szó magyar nyelvtudás nélkül. Ráadásul fogalma sem volt róla, hogy alig egy hónappal később kitör a forradalom, majd ropogni fognak a fegyverek az utcákon.

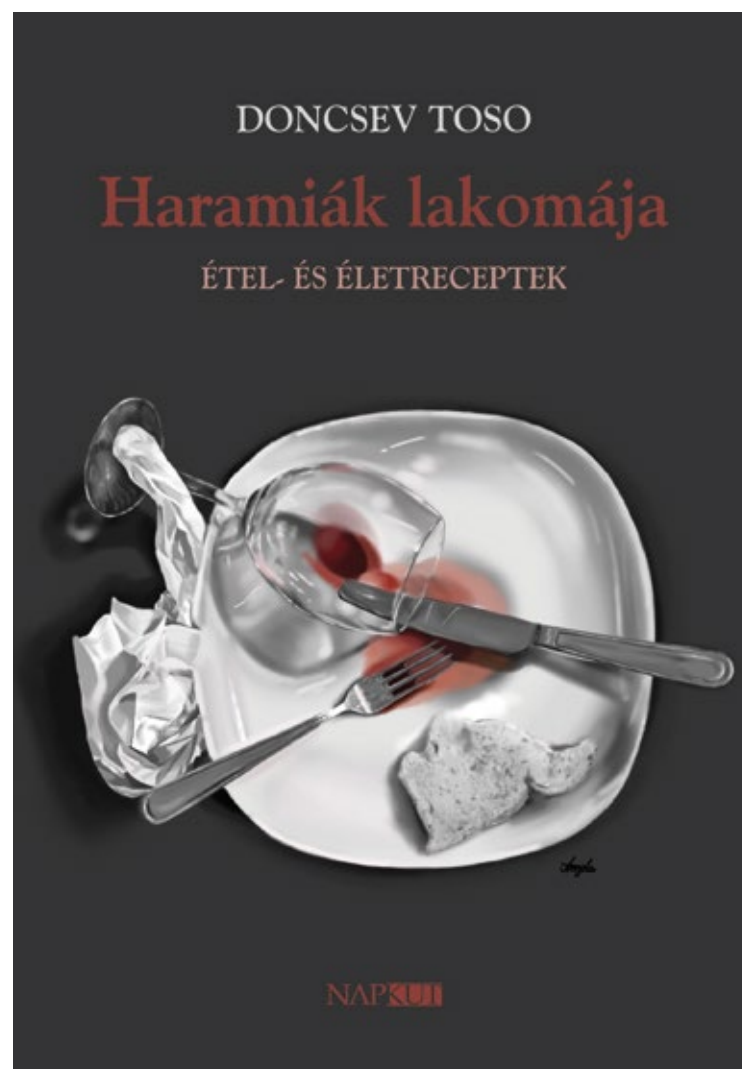
1957 őszén kezdett az Orvostudományi Egyetemen tanulni, ahol az első előadáson meglátta Anyánkat és azonnal fülig szerelmes lett belé. Már az első években kiderült ügyessége és kitűnő érzéke a manuális, műtéti területek iránt, így sebésznek készült. Édesanyánk sokat segített neki a tanulásban, így végül 1963-ban Ő Summa Cum Laude, Apánk pedig jó eredménnyel végezte el az egyetemet. Közben 1962 nyarán Budapesten házasodtak össze, szűk családi körben.

1963-ban pályakezdőként szeretett volna a veszprémi kórház sebészeti osztályára kerülni, ahol jó hírű honfitársa, dr. Penkov Iván volt az osztályvezető főorvos. A szakvizsgája után nem sokkal alakult meg az önálló urológiai osztály a veszprémi kórházban és néhány hónappal később Apánk is erre az osztályra került, és ott dolgozott teljes további életében.

A problémák (bár néha sok volt belőlük) soha nem vették el a kedvét hosszabb távon, nem keserítették el, soha nem adta fel. Minden nap újult erővel indult munkába, harcba a betegségekkel. Sosem tudta abbahagyni a gyógyítást. Nemrég azt mondta, amíg szükség van rám és hasznos tudok lenni, addig van értelme az életemnek. A kórházban mindenki, a városban és a megyében is nagyon sokan ismerték és szerették, számítottak rá és hálásak voltak neki. Mi úgy nőttünk fel, hogy ahol meghallották a nevünket, mindenki mosolygott ránk, barátságos és segítőkész lett. Lehet azt mondani, hogy könnyű így indulni az életben, igaz is és ezért büszkék is vagyunk rá, köszönjük neki, igyekszünk méltók lenni hozzá.

Néha egy-egy apró kudarc után, viccesen azt mondta, nem baj, majd a pokolban is biztosan lesz néhány ismerős, akiket kezeltem. Mi nem gondoljuk, hogy a pokolra kerül, hanem azt kívánjuk Neki, hogy odafenn a mennyben a szeretteivel és olyan jó emberekkel találkozzon, mint amilyen Ő volt.

Isten adjon neki nyugalmat és békeséget!

ПИРЪТ НА ХАРАМИИТЕ

На 29 юни в Културен център „Къща Бенцур“ (Benczúr Ház Kulturális Központ) се състоя представянето на новата книга на Тошо Дончев, издадена на унгарски от издателство „Напкút“. Предлагаме ви откъс от книгата.

HARAMIÁK LAKOMÁJA

Június 29-én a Benczúr Ház Kulturális Központban mutatták be Doncsev Toso *Haramiák lakomája* című új könyvét, amely a Napkút kiadó gondozásában jelent meg magyar nyelven. A folytatásban egy részletet olvashatnak a könyvből.

КРЕМСУПА ОТ ГЪБИ

Сервитьорите събраха приборите. Единствено пред мен стоеше малка порцеланова купа, от която се издигаше парата на ароматна крем-супа от гъби гъби. Бавеха се с поднасянето на второто блюдо. Тогава Йозеф Дарваш забеляза, че моята гозба си стои недокосната.

– Изяжте бързо супата си, няма да говорим през това време – приканваше ме той. Двайсет и четири души ме гледаха втренчено – кога най-после ще си изям супата. Когато оставих лъжицата, учтивият сервитьор за секунди отнесе деликатно купата, след което донесоха чиниите на останалите. Имах възможността да изпитам на собствен гръб колко е притеснително, когато всички присъстващи наблюдават внимателно кога ще преглътнеш последната си хапка. Храненето на преводача е описано в отделна глава в материала за прогължителния превод. Веднъж, съпровождайки делегация, превеждах синхронно с още един преводач, и Оскар Фюзеш – някогашният унгарски посланик, по-късно репортер и дипломат – коментира, че преводачът е нещо средно между лакея и кучето. Никой от тях не присъства в официалния списък. Високите гости, които водят преговори, дълго време не оценяваха работата на преводачите, третираха ги като полезни инструменти, затова бих оприличил преводачите на телефони, които никой не хвали, когато работят добре, но започват да ги ругаят, когато засекам, гори за момент.

Обягът, който председателят на Асоциацията на унгарските писатели даде в началото на 70-те години в чест на българската делегация от писатели, водена от Георги Джагаров, се състоя в ресторант „Гундел“. Не си спомням за останалите блюда от празничната трапеза, защото помолех главния сервитьор повече да не ме въвлича в неприятни ситуации. До края на тържественния обяг превеждах гладен. Не си спомням нищо от темите на разговор, нито от програмата на срещата, единствено това, че Павел Вежнов, известният автор на криминални романи, си купи нови, елегантни италиански обувки в Пеща, после през цялото време се влачи схванат, с развързани връзки, защото елегантните модерни обувки се оказаха прекалено тесни и ужасно му стискаха. За разлика от официалните разговори, темите за искрено приятелство, за успешно сътрудничество, за чудесните постижения на социалистическия реализъм вървяха гладко, както в ресторанта, така и в дома на Асоциацията, вероятно благодарение на безпроблемното ми посредничество. Навярно бях единственият, който забеляза висящите връзки на обувките.

GOMBAKRÉMLEVES

A pincérek leszedték a terítékeket, már csak előttem párolgott porceláncsészében az illatos erdeigomba-krémleves. Késlekedett a következő fogás feltalálása, ekkor vette észre Darvas József, hogy még ott árválkodik érintetlenül az étel.

– Egye meg gyorsan a levest, addig nem beszélünk – buzdított az étkezésre. Huszonnégy szempár mereven figyelte, hogy mikor fejezem már be végre az evést. Amint pillanatok múltán letettem a kanalat, az udvarias pincér óvatosan kiemelte a használt edényt, s már hozták is a többieknek a tányérokat. Saját bőrömmön tapasztalhattam meg, hogy milyen zavaró, mennyire feszélyező, amikor mások azt figyelik, mikor nyeled már le az utolsó falatot. A tolmács étkezése a konzekutív tolmácsolás külön fejezete. Fűzes Oszkár, a hajdani külügyi tisztviselő, majd tudósító és későbbi diplomata állapította meg egyszer, amikor küldöttségek kíséreténél párban fordítottunk, hogy a tolmács a lakáj és a kutya közötti átmenet. Egyik sem szerepel a protokolli ranglistán. A magas tárgyaló felek sokáig a tolmácsokat nem vették igazán ember-számba, jószerevel hasznos eszközökként kezelték őket, ezért is hasonlítottam magunkat inkább a telefonhoz, amelyet nem szokás dicsérni, ha kifogástalanul működik, de szidják, ha egy pillanatra is elakad.

A 70-es évek elején zajlott le ez az ebéd a Gundelben, amelyet a Magyar Írók Szövetsége elnöke adott a Georgi Dzsagarov vezette bolgár íródelegáció tiszteletére. Nem emlékszem az ünnepi ebéd egyéb fogásaira, mert kértem a főpincért, hogy a továbbiakban ne hozzon kellemetlen helyzetbe. Éhesen tolmácsoltam a lakoma alatt. A találkozó témáiból és eseményeiből sem maradt semmi felemelő, maradandó részlet az emlékezetemben, egyedül az, hogy Pavel Vezsinov, a jeles krimiszerző Pesten új, elegáns, import olasz cipőt vett, aztán végig merev tartással, csoszogva, kibontott fűzővel járkált, mert a karcsú, divatos cipő szűknek bizonyult és szörnyen szorította a lábát. A tárgyalások ellenben a felhőtlen barátságáról, az eredményes együttműködésről és a szocialista realizmus nagyszerű vívmányiról talán zökkenőmentes közvetítésemnek köszönhetően is gördülékenyen folytak az étteremben és a szövetség székházában egyaránt. A lógó pertliket alighanem egyedül én vettem észre.

ПЕЧЕНИ ЧУШКИ С ДОМАТЕН СОС

Георгина Тютюнкoвa

- › **1 kg** зелени чушки изпечени и обелени
- › **2 с.л.** олиo
- › **1 малка глава** лук
- › **½ kg** домати
- › **4-5 скилулки** чесън
- › сол на вкус
- › **½ връзка** магданоз

Ситно нарязания лук запържвам в олиото, добавям обелените и ситно нарязани домати и ги варя, докато се съестят. Добавям чесъна и посолявам. След няколко минути свалям от огъня и поръсвам със ситно нарязания магданоз. Чушките нареждам в голяма чиния, посолявам ги и ги заливам с гоматения сос.

SÜLT PAPRIKA PARADICSOMSZÓSZBAN

Tutyunkova Georgina receptje

- › **1 kg** megsütött és meghámozott zöld paprika
- › **2 ek** olaj
- › **1 kis fej** vöröshagyma
- › **½ kg** paradicsom
- › **4-5 gerezd** fokhagyma
- › só
- › **½ csokor** petrezselyem

A finomra vágott hagymát olajban megdinsztelem, hozzáadom a meghámozott és apróra vágott paradicsomot és besűrítem. Hozzáadom a fokhagymát és a sót. Néhány perc múlva leveszem a tűzről, és megszórom petrezselyemmel. A paprikát egy nagy tálban elrendezem, megsózom és ráöntöm a paradicsomos mártást.

25 години Малко театро

Малко театро празнува своя 25 годишен юбилей

В Националния театър в Будапеща
на **7 септември от 19:30 часа** в зала „Атила Касаи“
с новата си постановка

„Непознатата звезда Курт Вайл“

Билети можете да закупите
на касата на театъра или онлайн.

Разполагаме с ограничен брой безплатни билети,
които можете да получите при регистрация
на телефон **+36-1-216-4210** или на **bolgonk@bul.hu**.

Участват актрисите:

Габриела Хаджикостова
Цветелина Николова
и музикантите:
Атила Шимон – пиано
Габор Вайс – флейта, саксофон
Марцел Дяни – контрабас

Режисура:

Ицван Нагу

Спектакълът е осъществен с подкрепата на
Министерството на човешките ресурси на Унгария.

Българското републиканско самоуправление, Българското самоуправление в Халастелек и Община Халастелек

най-учтиво канят Вас и Вашето семейство

на празник по случай **Деня на независимостта на България** и полагане на венци на паметника „Български гулап“, издигнат в чест на българските градинари,

който ще се проведе на **18 септември 2021 г. (събота) от 11.00 часа**

в гр. Халастелек
на **площад Сент Ержебет**

Програма с участието на танцови състави „Янтра“ и „Росица“, след която ви каним на гегустация на български ястия в парка на замъка. (Halásztelek, Kastélypark u. 1.)

Денят на Независимостта на България

Редакцията на Български вести

**Ви пожелава
приятно и зареждащо лято!**

**A Bolgár Hírek szerkesztősége
pihenéssel teli,
kellemes nyarat kíván!**

Дружество на българите в Унгария

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

1097 Bp., Vágóhíd u. 62. · tel.: +36 (1) 216-6560
<http://www.bolgaregyesulet.hu/>

Българско републиканско самоуправление

Bolgár Országos Önkormányzat

1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Столично българско самоуправление

Fővárosi Bolgár Önkormányzat

1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Български културен институт

Bolgár Kulturális Intézet

1061 Budapest, Andrásy út 14. · tel.: +36 (1) 269-4246

Посолство на Република България в Унгария

Bolgár Köztársaság Nagykövetsége

1062 Bp., Andrásy út 115.
tel.: +36 (1) 322-0836, +36 (1) 322-0824

Активен блоггер

Bolgár Nemzetiségi Szószóló

1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19 · tel.: +36 (1) 441-5435

Българска православна църква

Св. св. Кирил и Методи

**Szent Cirill és Szent Metód Bolgár
Ortodox Templom**

1097 Budapest, Vágóhíd u. 15. · tel.: +36 (30) 496-4997

Архимандрит Атанасий

Atanaszj archimandrita

tel.: +36 (20) 291-5825

Българско училище за роден език

Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola

1097 Bp., Fehér Holló utca 6.

Българска гвезична малцинствена

гетска градина

Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda

1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (20) 250-7339

Български културен, документационен

и информационен център

Bolgár Kulturális, Dokumentációs

és Információs Központ

1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Издание на **БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО
САМОУПРАВЛЕНИЕ**

РЕДАКЦИЯ

Виолет Доци (*главен редактор*),

Кирил Наг, Йордан Тютюнков

– 1097 Будапеща, ул. Фехер Холо 6., +36 (1) 216 4210

ОТГОВОРЕН ИЗДАТЕЛ г-р Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Канцеларията на министър-председателя, Столичното българско самоуправление и на Българските самоуправления в I, II райони на Будапеща, Уйпещ, Йожефварош, Ференцварош и в Дунакеси, Дунахараси, Дебрецен, Печ и Сегед.

A BOLGÁR ORSZÁGOS ÖNKORMÁNYZAT kiadványa
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Dóczy Violetta (*főszerkesztő*), Nagy Kiril, Tütünkov Jordan

– 1097 Budapest, Fehér Holló utca 6., +36 (1) 216 4210

FELELŐS KIADÓ dr. Muszev Dancso

Megjelenik a Miniszterelnökség, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat és az I., a II. kerületi, az Újpesti, a Józsefvárosi, a Ferencvárosi, a Dunakeszi, a Dunaharaszti, a Debreceni, a Pécsi és a Szegedi Bolgár Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098

NYOMDAI KIVITELEZÉSÉRT FELELŐS

FesztNet Kft.

DESIGN ÉS NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS

Ruszev Dimitar

A kulturális rendezvényeink és táboraink támogatója:

Изследователски институт

на българите в Унгария

Bolgár Kutatóintézet

1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Унгаро-Българска Стопанска Камара

Magyar-Bolgár Gazdasági Kamara

1092 Bp., Ráday u. 33/a. · +36(30)655-9589

www.hbcc.eu

Ресторант Царевец

Carevec Étterem

1097 Budapest, Fehér Holló utca 6.

tel.: +36 (30) 249-8824

AMBRE TON
XUBE
1871
1948